

IGRE U MRAKU

Početak zime 1983. godine stanovao sam u Cetinjskoj ulici u Beogradu. Jednog predvečerja sam, u mračnoj sobi, ležeći na krevetu, želeo da pritiskom na očne jabučice izazivam vizije i slike, onaj šareniš kojega sam umeo pred zatvorenim očima, još kao dete da sebi priredim pre sna.

Ne sećam se koliko sam dugo žmureći, prstima pritiskao očne kapke niti se sećam svih prvobitnih vitraža kao na staklu kaleidoskopa.

Pamtim sledeću pojavu: Sliku beskrajno dugačkog tunela kroz čiji sam centar, nalik na „Supermena“, ispružene desne ruke pred sobom, sa šakom stisnutom u pesnicu, leteo velikom brzinom. Tada sam počeo da nalećem na, širom razjapljene čeljusti krokodila. Prošavši kroz jednog, namah bi se stvorio drugi, treći i tako u nizu, prolazio sam kroz njih izvesno vreme.

Nakon toga, druge prepreke bile su slike tigrova u skoku. Oni su se takođe multiplicirali iz daljine, nicali jedan iza drugog odmah kako bih u mimoletu zaobišao prethodnog. Sa ponekim bih se direktno strahovito sudario, osetivši svim bićem težinu njegove telesine, ali se moj let nastavljao nesmanjenom brzinom, nezavisan od uobrazilja i čulnih halucinacija telesnih kontakata.

Let se nastavljao prema zamišljenom otvoru. Taj otvor se još nije dao videti.

On je pre bio slutnja i predviđanje da mora postojati; maleni okrugli prozor, udaljena svetlost, svakako, logična nada da negde iza ovih morbidnih slika postoji izlaz. Pred sam kraj vizije, sećam se, predamnom je bezglavo bežao beli zec.

Uzalud sam, dugo zatim, pokušavao da odgonetnem značenje ovih simbola koje mi je ponudila podsvest kao i moguće skrivene poruke koje bi mi mogle pomoći u samoanalizi.

Nimalo nije beznačajan uvid u fizički doživljaj nematerijalnih vizija: brzinu promicanja osećajnog mesa kroz tunelski prostor, penetraciju kroz utvare i uobrazilju koja je imala snagu i uverljivost realnog.

Danas mislim da ima nečeg opakog i zastrašujućeg ispod toga doživljaja, koje mi u prisećanju, uvek iznova, dušu nastani stravom.

Moj mlađi sin David, rođen u istom gradu, istoj bolnici i istoga dana kad i ja, doduše četiri decenije docnije, uzgred ću pomenuti, ima za najomiljenije igračke tigrove i krokodile...

DAN

Retki automobili, duž ulice, zasađene drvećem. Dete trči i padne. Čovek pripaljuje cigaretu, odbija par dimova. Pobada je u svež humus groba, dim se podiže uvis. Dete zadize haljinu lutki i zaviruje ispod. Starica pristigla sa pijace vadi iz torbe par kokošijih nogu, praziluk i klipove kukuruza. Čovek poljubi komad hleba, zamisli se, jede. Dete duboko uzdahne, naslanja glavu na šačice i gleda nekud kroz zatvoren prozor. Dečak grli drvo kestena, miluje ga. Izraz lica devojčice koja je prosula crveni sok na novi beli stolnjak.

Lice čoveka kome je jabuka pala na glavu. Dete koje krišom prstom skida fil sa torte. Majka koja drvenom varjačom udara dete po prstima. Starac obliva satljikom vina grob, osenjuje ga krstom. Mladić sa smeškom zuri u devojku koja jede bananu. Devojka uhvativši njegov pogled, ostavlja napola pojedeno voće, odmahujući glavom gleda nasuprot. Dete crta jabuku. Žvrlja crtež, pogužva papir, baca ga na pod, grabi jabuku, ugriza je.

Dete udareno varjačom po prstima šutira mače. Pop u crkvi pobožno stavlja ruku na grudi. Iz šake mu viri svežanj ključeva od automobila. Čovek se smeje sa zalogajem hrane u ustima. Zagrcne se i zakašlje.

Uozbilji se, ispljune nesažvakani zalogaj i stavlja pored tanjira. Prekrsti se. Dečak se budi, podiže čarape ispod kreveta, prinosi nosu, prezrivo baca.

Mladić sipa vino u pupak devojci koja leži u travi. Saginje se i kupi ga jezikom. Neko prolazi mimo ogledala. Nema odraza. Vraća se i proverava. Dete u snu traži rukom svežinu na jastuku. Tu premešta glavu.

Nastavlja san...

SAN SINAN

Siromašak i varoška luda na glasu, sa orijentalne pijace, Sinan, trgovao je džakovima punjenim mešavinom peska i zemlje. Za sav zarađen novac, krišom je putovao i kupovao retke i drevne knjige, izučavao latinski, starogrčki, hebrejski, ciganski i neke izumrle, okultne jezike. Sakupljao je takođe manuskripte iz matematike, astronomije, magije i kabale. Povremeno je zapisivao svoje misli i odlagao ih u drvenu škrinju.

Dugovremenim i metodski usmerenim iščitavanjem svoje tajne biblioteke, naučio je brojati slovima, te tako stekao uvid u univerzalno pismo kojim se moglo čitati i hebrejsko pisano s leva na desno, latinsko pisano obrnuto i kinesko pisano ozgo na dole istovremeno, jer je ključ svemu bilo njegovo otkriće univerzalnog alfabeta od devedeset devet znakova.

Zahvaljujući tom otkriću, iznova je iščitavao dotada njemu neshvatljive zapise i stekao tajna znanja sadržana u svim knjigama, inače nedostupna i autoru i čitaocima.

Tako je saznao da postoji grad ispod njegovog grada, čiji je ulaz skriven ispod jedne od tezgi na pijaci koju je potom otkupio za višestruku sumu od njene stvarne vrednosti. Ogradio je daskama i sačinio dućan za prodaju zemlje i peska kao građevinskog materijala. Kopao je duboko, noću a iskopano pakovao u džakove i prodavao danju.

Uglavnom, imao je sreću pronaći raznoga nakita, starih knjiga, dragocenosti, zlatnih predmeta, kopče sa umecima od dragog kamenja, perle od ćilibara, bronzane grivne i srebrne bodeže, kraljevsko žezlo, češljeve od slonovače i preko noći postao najbogatiji čovek u gradu.

On me je odveo u svoju kuću i pokazao mi sobu prepunu starina i tkanica, sladunjavo kiselkastog vonja po sirotinji i stareži. Nered je bio predivan, kao u mašti, imao je izvesnog smisla. Ogromni ovalni sto bio je pretrpan prastarim knjigama, za mene nečitkih i potpuno nerazumljivih naslova. Zagledao sam se u jednu od njih i uzeo u ruke da je prolistam.

Ostavi je, kazao mi je poverljivo, kreneš li jednom u tu pustolovinu, povratka ti više nema. Kroz vid ćeš iscuriti dušom u ništavilo...

Knjige se hrane ljudskim očima i dušom, no ove koje su puno čitane su site knjige. Ti se čuvaj novih, neotvaranih i nečitanih, to su gladne knjige.

Ugostio me je skromno i nakon duga razgovora odveo na spavanje.

Njegov se gostinski ležaj nalazio na visini od nekoliko stopa u dvorištu. Bio je nevelik, površine raspona orlovih krila, tako da se moglo spavati u kakvom zgrčenom, fetusnom položaju. Tu se, podučio me je, pojavljuju jedini istiniti snovi koje vredi zapamtiti i odgotati.

Strah, pomešan sa vrtoglavicom nije me napuštao čitave noći, ali mi se učinilo da sam sanjao sve što zapisujem. No kada je izjutra valjalo sići sa te visine, na njegovu reč, uzvišica se stala spuštati i nalik dugoj tubi razvijenog platna podamnom se razastro put u blagom luku, te ja lako doklizaoh do tla i kraja ovog sna.

SUZA

Kad se otvori sanduk, ti ćeš mu staviti sat na ruku i novčanik u unutrašnji džep sakoa.

Šta će mu sat?

Nisam te ništa pitala i radi kako ti se kaže!

Gospode mili, kad otvore kovčeg i kad ugledam svoga oca mrtvog, daj mi snage da se onesvestim.

Žut kao voštanica. Oko temena i donje vilice vezana mu bela marama. Na stomaku ukršteni, dugi lepi prsti. Tresem se i plaćem iznutra. Zubi mi cvokoću dok mu na ruku vezujem sat.

Hrabrim se: Ovo nije moj otac, ovo je njegovo odelo. Bog mu dao za života.

Donose saksofon na crvenom jastuku od svile. Prisanjaju mu pisak na usne.

Sviraj Dragiša! Sviraj! – ženski glas vrisnu iz gomile.

Mnogi se zaplakaše. Razleže se lelek i ču bubanje o prsa.

Očeve modre usne dodiruju pisak, nečujno, poslednji put.

Sestra ga blago pomilova po licu.

Njemu se utom otvori jedno oko. Vrisak! Stade strka.

Ustuknuše i popovi. Sestra i ja se pogledasmo.

Iz toga otvorenoga oka, niz ugašen obraz skotrljala se krupna suza.

Vodnjikav trag presijava se na suncu...

DLAKE

Nedopustivo glasno otkucava zidni sat i čuje se kako hrče mačor, omotan samim sobom u pletenoj korpi pod stolom. Jednom gostu kaplje crveni gulaš na stolnjak, jedna žena netom proliva kafu za susednim stolom. Dok sedim u društvu pripitih gostiju u restoranu moje sestričine koji razgovaraju na meni potpuno nepoznatom jeziku, u krajnjem očajanju, izopšten sred zabave mnoštva oko mene, ne znajući više šta sa sobom, trebam tobože dlake sa pulovera, na kome ih, razume se, uopšte nema.

Dlake koje sam čitavog života plevio sa krevetnina, zaticao ih u tanjiru, (jedared i u jajima), na obodu umivaonika, po keramičkim školjkama u nužniku, svijene u šestice i devetke. Zar mi ne izrastaju na nosu, iz nosa, (mogao bih pustiti brkove od nosnih dlaka „nadbrkove“), zar mi uši nisu okosmatile da ih svake nedelje moram depilirati pre izlaska u grad?

Dlake čije sam punđe gadljivo vukao prstima iz slivnika nedostaju mi da bih ovu trenutno smišljenu alibi-radnju učinio iole opravdanom, te tako izbegao narastajući stid pred samim sobom. Ovako, znamo i pulover i ja da lažno pletem prstima na prazno umesto tih nekoliko, sada vrlo potrebnih dlaka...

FLOROEROTOMAN

Taj se erotski uzbuđivao isključivo na biljke. Svi sferični oblici voća, jabuka dinja, paradajza, lubenica, breskvi i šljiva izazivali su u njemu asocijacije na ženska obličja. Ne samo to, on je osećao golemo uzbuđenje dok je golim rukama, vodom ispirao listove zelene salate.

Šetajući parkovima, kroz livade ili šumu, mirisi raznorodnog bilja, kao što bi kome izazivali alergiju, u njemu su proizvodili seksualni nadražaj. Najposle je priznao da su mu omiljena erotska štiva bile bogato ilustrovane enciklopedije botanike i herbarijumi.

Njegov organizam je po svakom erotskom stresu ubrzano terao dlake van, da bi često, noću usnivši šumsku vegetaciju, pored redovne polucije, izjutra okosmatio po ušima nosu i licu. Valja napomenuti da je za života sakupljao suze i urin u flašama, spermu, pljuvačku i iseknuti sadržaj iz nosa odlagao u označene tegle. Porezane nokte sa prstiju ruku i nogu čuvao je u limenim kutijama. Posećenu kosu nabijao je u dušeke i jastuke uveren da će usniti tajnu besmrtnosti.

METEORIZAM

Bilo nas je petoro u bolničkoj sobi tog popodneva kada je već bilo isticalo vreme za posete. Za malenim stolom Afrikanac je već grgoljio sa suprugom i ćerkom, medsestra je poslovala oko aparature za inhalaciju iznad ležaja Engleza. Ja nisam imao posetu.

Mučen trbušnim nadimanjima, silno susprežući sfinkter, usudio sam se da ispustim jedan balončić gasova iz creva, spreman da docnije spontano izvijem kolena uvis i lagano u širokim zamasima pokrivačem izluftiram neprijatne mirise. Iako silno denfovano ispalo je zvučnije nego što sam očekivao, ali na to, u zanetosti razgovorom niko nije obratio pažnju. Samo je Englez okrenuo glavu u pravcu mog kreveta.

Da je homoseksualac, skontali smo svi još prvoga dana kad mu je u posetu došao riđokosi muškarac koji ga je ljubio u usta i koji je sve vreme vizite sedeo na njegovom krevetu i držeći ga zaljubljeno za ruku čavrljao s njim. Vidno različita sluha, sa posebnom kompetencijom za analna pitanja, samo je on, uljudno propratio moj neuspeli pokušaj da u opštem metežu prokrijumčarim suspregnut zvuk akutnog napada meteorizma.

PINOCCHIO ILI KRUŽENJE MATERIJU U ISTORIJI

Drvodelj, Đepetu, u snu se prikazao Bog.

Po došapnutom nalogu, trebalo je da stvori čoveka.

Po buđenju, sveden na ljudskost, osetio je neizdrživi teret samoće.

Zato je namerio da svoju nemu ojađenost opredmeti.

Nažalost zaborav, onirička zver, progutao je ime deteta u snu.

Nije mogao da se seti: – Adam ili Pinokio?

Kao ni materije od koje ga ima načiniti: – glina ili drugo koješta.

Iznašao je borovo drvo.

Od odabrane goleme grane izdeljao je prekrasnog lutka,

te truplo i preostalo ponudio dubrovačkim trgovcima.

Docnije, apokrifni zapisi beleže da je prokrijumčarena građa dospela u Jerusalem,

te da su Rimljani od nje sačinili krstove.

Sa jednog je, vrh Golgote raspetog Sina,

na ruke dočekaio Josif drvodelja.